

y or los fulls», B. de Maldà (*Excurs*, p. 134); i així escrivia el jove Verdaguer: «No així, però, 'ls *superbos* tan de pressa 'n sortian», *Atl.* de 1867, ix, 2.1 (referint-se als Atlants que fugen del temple; a la versió definitiva ho tragué i més avall posà *soberc* en un altre vers, ja citat). «Laide, la *superba*, que feia anar en renou / l'HèHade, sota el jou, / la que els eixams de joves que l'amor desconhorta, / feia migrar a la porta: / dedica el seu mirall a la dea Àfrodita, / ara que està marxita, / perquè no s'hi vol veure com és, ni s'hi podria / veure com fou un dia...», Coromines (O C, 1352).

El manlleu de *supèrbia* és molt anterior, car s'usà poc o molt des dels orígens literaris: «gardar-nos de- vem --- de temptació de Diable e --- de monçonges e d'ergul e de *supèrbia*», *Hom*, 7r1; també en Llull (*Blanq.* i, 188.14, cf. *DEURE*); *VidesR*, ms. B (*sop-* P, f° 53r1, n. 13); «venien ab la porta tanquada ab lo forrellat de *supèrbia* ---», StVicent (*Quar.*, 227.81, citat a *filanera*); també en Desclot, «lo diable, qui foga gitat de paradís per la sua *supèrbia* ---» en el *Gènesi de Scr.* de Serra. «En una revolada va córrer Sindulf a despenjar l'escopeta --- i encarant-se el fusell davant de la Santa Imatge --- va disparar --- I mentrestant, part dellà dels trets de la *supèrbia* humana, en l'espai sideral, ordenava les rutes sempre noves de miriades d'estrelles la Saviesa Infinita. El soroll imperceptible del fusell de Sindulf no pogué ser oït per la Divina Bondat, atenta a l'acordada música dels astres ---», Coromines (*Supèrbia*, novel·la, 1923, prohibida per la censura de Primo, fins que li esborrà el títol de *Sindulf el Castellà*; cf. O. C, 517b, 519, n. 6, introd., p. 59a: eppur si... movono superbissimi).

De *supèrbia* es derivà *superbiós* com a homòleg més emfàtic de *soberg*: ja freqüent en el S. xv; «Oració al gloriós sant Miquel --- De Paradís lloctinent general, / puix en lo cel regnau victorios / vencent aquell Satan *superbiós*, / vós me gordeu de la mort eternal!», *Canç* de Saragossa (p. p. Bulbena); *Albertà de Bret*, 602; *Busa-N.*; «ella soldà s / ab un damnat, / apostatat; i a Déu rebel, / lançat del cel, / *superbiós* / ---»; i així ho deien els populars en el segle XIX: «--- Los meus ministres seran / savis, rectes, laboriosos, / molt humils, gens *superbiosos*; / en fin ---» (1830-40), Abdon Terrades (*Lo Rei Micomicó*, ed. Barcino, p. 188). *Superbiar-se* c. 1400, AntCanals, *Carta de St Bernat*, CoDoACA XIII, 426⁶

Superbament [S. xvii, Pons, *DAG*; *DTo* 1647]. *Superberia* [*DAG*] *Superberjar*. *Ensuperbir-se* [*DTo* 1647], *-bir*, *-bit* [Belv.]; *ensuperbiment*; *desensuperbir*. *Ensuperbiar*; *superbir*, *superbós*

Superior [*DTo*. 1647], pres del comparatiu ll. *superior*, *-oris*; *superiora* [Lab. 1840]. *Superioritat* [Lacavalleria]. La cita única de *superior* en el gloss. lullià de MColom és d'un ms (*Art breu*) de data segurament ben tardana.

Suprem [-mo], del superlatiu ll. *supremus*: c. 1610: «Vinga --- / per ceptre algun aspi vell, / la corona de oripell / --- / per *supremo* tribunal, / un banc ab un para-sol, / y, als peus, ma grandesa vol, / un món de

paper d'estrassa / ---», Rector de Vallfogona; *suprem*, Lab; «aquella mà que tu ja creies sema, / ara la veus aparèixer a l'espai: / hi anuncia ton hora *suprema*!», VGassol, 1950 (cf. a *SEM*). *Supremacia* [1868, *SLU. Costa*], pres de l'angl. *supremacy*

Superar [Lacav.], ll. *superare* id. *Superable*, *insuperable* [Belv.], *insuperabilitat*; *insuperablement*; *insuperat* *Superació* [Lab. 1840]. *Superatiu* [1868]. *Superàvit* [1868, *SLU. Costa*], del perfet llatí pròpiament 'ha sobrat', substantivat en forma paral·lela a *dèficit*. *Supern*, ll. *supernus*; *superna* [S. xvii, Pons, *DAG*]; *supernal* [S. xv, *DAG*]. Amb caràcter hereditari, *Superna* passà amb fonètica mossàrab en la toponímia mallorquina (llogaret prop d'Esporles); i al basc baixnav. *soberna*, lab. *soberra* 'inundació' < AQUA SUPERNA (Uhlenbeck, *Vgl. Laulehre der bask Dial.*, p. 49). Sembla que en l'aragonès d'Echo es conserva un duplicat hereditari del cultisme *supernal*: «Con la bota, lo mairal, / emplida 'n lo *sobornal*, / bebe y lugo garraspia, / y de pastor en pastor, / da la guelta alredecor», MzCoarasa (*Añada 'n Echo*, 55); deu ser una bóta o barrilet que deuen portar damunt la càrrega de l'animal, per anar-hi omplint la botella de couro a mida que se l'acaben; i el mateix deu ser el *sobresomal* de Bielsa «bota para vino de un decalitro y medio» (Badia, *Habla de Bielsa*, s. v.) com ho revela la seva formació *sobre* + *soma* SAGMA 'càrrega del bast'.

CPT, amb *sobre-* convertit en un variable prefix català No els enumerarem, especialment quan ja se n'ha parlat a l'article del respectiu component segon. En la toponímia forma molts noms de partides rústiques que no toca estudiar ací (cf. *Onom. Cat.*). Per via d'exemple citarem les que hi ha en un poble de la Vall d'Àneu, on es notaran també algunes variants de forma degudes a la pronúncia proclítica a causa del soldament. *sobrelepón* que més sovint se sent *sorbelepón*, *subrebia* (=cogn. *Supervia*, en forma sàvia), *sobrebiéero* (Borén, 1959). Sovint en la llengua medieval funcionava com un prefix de superlatiu amb el valor del modern *-issim*, o de 'massa ---'; p. ex. en Llull: «eren *sobre-occupats* per multitud de plets»; patir de «*sobre-repleció*», *Blanq.*, *NCl* II, 232 27; III, 99.6. + *Sobre-amor* 'excés d'amor': «L'Amor e l'Amat obriren la porta --- e l'amic perdé ymagenar e sentir, e estec en-ràbeu per *sobre-amor* e amar», Llull (*Arbre de Filos d'Amor*, ms S, S. xiv, *NCl* cxvii, 36 34 i n. 4).⁷

Sobres- fa el mateix paper en certs textos, p. ex., com a variant de *sobregran* (veg. *GRAN*): «Senyor meu, considera la clamor del meu cor, qui suspira e badalla, per *sobresgran* desig que ha que l desliures, «yo era consumat per vérmens qui m roien, e per *sobresgran* perea», BOliver, *Excitatori* (*NCl*, 42, 74). Ja en una obra que sembla autèntica de Llull: «són decebuts e ventsus per *sobresgran* consciència», *Libre d'Intenció* (ed. 1935), 41.

Sobrealè 'respiració alenosa, precipitada', EmVilanova (*AlcM*); «vai tindre un *sobrealé*» occid (Granja d'Escarp, 1935).

Sobreany o *sobrany*, vol. i, 339a40-45: «5 jònecs; un tor; 12 egues; 3 mulares [leg. *mulates* probt.] e